

Državni izpitni center

I SESSIONE D'ESAME

**SLOVENO COME LINGUA SECONDA
NEL TERRITORIO BILINGUE
DELL'ISTRIA SLOVENA**

SOLUZIONI

14 giugno 2005

MATURITÀ GENERALE

Izpitna pola 1**A – bralno razumevanje**

Izhodiščno besedilo: Iztok Ilich: 420 let Dalmatinove Biblije. GEA, november 2003, 48–50.

1. Verujoči kot temelj zahodne civilizacije, neverujoči kot literarno umetnino in zgodovinski vir. „Vir navdiha za verujoče kristjane, temelj zahodne civilizacije.” (po smislu) (1 + 1) (2 točki)
2. Temelj za razvoj slovenskega knjižnega jezika in za oblikovanje lastne identitete. (po smislu) („Knjiga knjig” – 1 točka) (1 + 1) (2 točki)
3. NE (1 točka)
4. To pomeni, da so se začeli Slovenci uveljavljati kot kulturni narod s svojo identiteto že zelo zgodaj, med prvimi, kar kaže na slovensko dolgo prisotnost v evropskem kulturnem prostoru. (po smislu) („Da so pred njegovim prevodom izšli prevodi v 14 drugih jezikih.” – 1 točka) (do 3 točke)
5. Deželni stanovi. (1 točka)
6. Zaradi protireformacijskega pritiska in izгона tiskarja Janža Mandelca. (po smislu) (1 + 1) (2 točki)
7. Ker je bila ponudba za tisk v Wittenbergu cenejša. (po smislu) (1 točka)
8. Adam Bohorič. (1 točka)
9. S 50 posebno skrbno izdelanimi in bogato okrašenimi izvodi. (po smislu) (1 + 1) (2 točki)
10. NE (1 točka)
11. Lesorezi iz ene tedanjih izdaj Lutrove Biblije. (po smislu) („Lesorezi z rdečim in črnim tiskom” – 0 točk) (1 točka)
12. Ker se je Dalmatin zavedal narečnih različic slovenskih pokrajin. (po smislu) (do 3 točke)
13. Tomaž Hren, s pridobitvijo papeževega dovoljenja za ohranitev Biblije. (po smislu) (1 + 1) (2 točki)
14. Da se v vseh podrobnostih naslanja na original. (po smislu) (Če je prepisano dobesedno iz besedila – 1 točka) (do 2 točki)
15. Nastajanje, tiskanje Dalmatinovega slovenskega prevoda Biblije. (po smislu) („Biblija na Slovenskem” – 0 točk) (2 točki)

B – poznavanje jezika in tvorjenje besedila

1. z zgodovinskim virom
z organizacijskimi izkušnjami
s protestantskimi pesmaricami
s kakovostnim papirjem
z dvema korektorjema

(5 točk, vsaka pravilna rešitev 1 točko)

2.

	svojilni	vrstni
pisatelj	pisateljev	pisateljski

Povedi: po smislu

(1 + 1 za pretvorbo, 1+1 za povedi)

3.

izpis	glagolski vid	sprememba glagolskega vida
je prevajal	nedovršni	je prevedel
naslanjal se je	nedovršni	naslonil se je
je objavil	dovršni	je objavljajal

(3 točke, vsaka pravilna rešitev 1 točko)

4. Wittenbergu, denarno pomočjo, Svetega pisma, teh treh dežel, natisom

(vsaka pravilna rešitev 1 točko, skupaj 5 točk)

5.

mesto/pokrajina	Kje?	Od kod?
Kranjska	na Kranjskem	s Kranjske
Saško	na Saškem	s Saškega
Krško	v Krškem	iz Krškega

(3 točke, vsaka pravilna vrstica 1 točko)

6. Po Dalmatinu imenovana Biblija je zanimiva knjiga.

(od 1–2 pravilni podčrtavi 2 točki, 3–4 pravilne podčrtave 4 točke)

7. ,ki jo še danes beremo. (po smislu)

(2 točki)

8.

VEČBESEDNA STVARNA IMENA	
lastna	občna
Zimske urice kratkočasne	prva slovenska knjiga
Sveto pismo	deželni stanovi
	protestantski pisci
	protestantske pesmarice

(3 točke, vsaka pravilna rešitev 0,5 točke)

9. nekristjane
-
- 420-letnici
-
- slovensko-nemškega

(3 točke, vsaka pravilna rešitev 1 točko)

10. posvetnih (upoštevati tudi „neverski“)
-
- nezanimiv / dolgočasen
-
- rokopis
-
- prve strani
-
- približno / površno

(5 točk, vsaka pravilna rešitev 1 točka)

11. a) 3. pomen (1 točka)
b) Lesena podpora je preprečila, da se hiša ni zrušila. (po smislu) (2 točki za pretvorbo)
12. Tvorjenje besedila – OPIS (15 točk)
- VSEBINA
- a) Naslov besedilne vrste *Biblija Jurija Dalmatina/Dalmatinova Biblija* (1 točka)
- b) Izraziti opazovane lastnosti knjige: *zajetna, debela knjiga, platnice so večje od njenega jedra/listov, saj merijo 40 x 27 cm, notranji del pa 36 x 24 cm. Platnice so lesene, prevlečene z usnjem rjave barve. Obsega 1518 strani, naslovnica/platnica/prva stran je odtisnjena s skrbno izdelanega lesoreza z rdečim in črnim tiskom, sredi njega pa je v praznem polju v veliko tiskani gotici napisan naslov, ki se v vsaki naslednji vrstici manjša, »Biblia (z rdečim), tu je vse svetu pismu stariga inu noviga testamenta(s črnim)«, sledi prevajalčevo ime «Iurii Dalmatina»(z rdečim), drugi napisi so s slike težko berljivi. Pod tem poljem je še manjši kvadrat z manjšim napisom in z žigom v levem zgornjem kotu. Na notranjem robu hrbtne strani je zakovica, v katero se zatakne zatič, da se knjigo zapre.* (po smislu) (6 x 1) (do 6 točk)
- c) Upoštevanje značilnosti opisa: *raba sedanjega časa, upoštevanje prostorskega logičnega zaporedja, objektivno navajanje opaženih dejstev* (1 + 1 + 1) (do 3 točke)
- JEZIK
- jezikovna pravilnost (do 4 točke)
(za 4 isto-/raznoverstne napake minus 1 točka)
- DOLŽINA BESEDILA (1 točka)
(+/- 11 besed in več minus 1 točka)

Izpitna pola 2

Slušno razumevanje

Transkripcija besedila

(Besedilo je skrajšani intervju Danice Petrovič Bušca plava proti toku, ki je bil objavljen v reviji Jana, letnik XXXI, št. 45, 11. 11. 2003.)

A: Igralka ljubljanske Drame Saša Pavček pravi, da brez igre ne bi mogla živeti. Za sabo ima osemdeset vlog. Nekaj časa je nenehno igrala tragične junakinje. Potem se je na vsem lepem razigrala z duhovito monodramo v očarljivem kraško-istrskem narečju, ki si jo je sama priredila po besedilu Marjana Tomšiča, *Bužec on, bušca jaz*. Čeprav je za resne vloge dobila resne umetniške nagrade, dvakrat cehovsko Severjevo, nagrado Prešernovega sklada in bila izbrana za najzlahnejšo komedijantko, je največ aplavzov in navdušenja požela prav z monodramo. Doslej jo je po vsej Sloveniji in med Slovenci po svetu igrala že več kot 250-krat. Letošnjo jesen je novo sezono na svojem matičnem odru začela v dvojni vlogi: vlogi Anamarije, glavne junakinje drame *Čisti vrelec ljubezni*, in v vlogi avtorice. Je igranje kljub vsemu premalo? Ali včasih nemara preveč?

Je monodrama *Bužec on, bušca jaz* po vseh teh ponovitvah še vznemirljiva?

B: Z Buščo imam srečo. V petih letih sem imela 250 ponovitev in skoraj vedno je bila razprodana.

A: Zakaj je ljudem tako všeč?

B: Mislim, da zato ker je zelo preprosta predstava in neposredna, z likom kmečke ženske nagovarja ljudi – predstava je bila narejena za oživitve istrskega podeželja – po drugi strani pa zdrami čustveno plat vsakega človeka.

A: Kje ste doživeli najbolj presenetljiv odziv?

B: Spomnim se dveh ekstremov. V najzahodnejši slovenski vasi Robidišče, nad Kobaridom, kjer živi samo nekaj ljudi in še tistim je potres poškodoval hiše, sem igrala dobrodelno predstavo. Prišlo je okoli tristo ljudi. Izkupiček je šel za domove domačinov. Po predstavi je bila žurka. Pekli so krompir v žerjavici. To gostovanje je bilo neverjetno doživetje.

Igrala pa sem tudi za inštitut Jožefa Stefana, kjer je smetana slovenske inteligence. Reakcije so bile enake.

A: Kako v takšnih trenutkih občutite publiko? Vas nosi na rokah?

B: Ne samo to. Publika te, zlasti pri monodrami, lahko spravi v situacijo, da postaneš njen suženj.

A: Kako? S ploskanjem?

B: S ploskanjem, z evforijo, s kakšnimi vzkliki ali samo z energijo.

A: Se uklonite?

B: Zdi se mi, da dosežeš več, če jim ne daš tistega, kar pričakujejo, ampak jih presenetiš z nečim drugim. S tistim, kar je poslanstvo predstave. Igralec ni za to, da na vsako finto reagira in da se publika za vsako ceno smeje. Publika se lahko tudi zamisli.

A: Kako je, če se vas pred predstavo loteva bolezen?

B: Na pravi naslov ste naleteli. Mene telo večkrat izda. To je garaški, rudarski poklic. V tem poklicu pogosto grdo delaš s svojim telesom. Vedno si izpostavljen hudim naporom, vedno si prepoten, vedno si v neki stresni, ekstremni situaciji. Ko se na odru emocionalno odpreš, si fizično ranljiv. Večkrat igram na robu zdravja, včasih tudi bolna. Včasih ni mogoče odpovedati predstave. Kadar zbolim, sem zelo jezna nase, in potem je še slabše, ker si še očitam.

A: Kaj si očitate?

B: Če odpovejo polno dvorano, gredo ljudje razočarani domov. Imam neprijeten občutek krivde. Ljudje so danes navajeni, da če nekaj kupijo, to hočejo imeti. Jaz sem pač artikel, ki ga oni kupijo.

A: Je vaša ljubezen do besede kdaj hromilo dejstvo, da je vaš oče Tone Pavček eden najbolj znanih slovenskih pesnikov?

B: To je precejšnje breme. Brez krivde si kriv. Seveda za to niso krivi niti tvoji starši. Ampak že v osnovni šoli in tudi pozneje v poklicu me je spremljalo očetovo ime. Zato tudi nikoli prej nisem hotela pisati, čeprav sem imela dar.

A: Vas ni tako zelo mikalo ali ste se zavestno odrekli?

B: Pravzaprav nikoli nisem imela pravega miru. Imela sem veliko dela v gledališču in družinske obveznosti, zlasti ko je bil moj sin mlajši. Za pisanje pa potrebuješ samoto in mir. Odločila sem se pač za neko drugo pot. Tudi moj pokojni brat se je ukvarjal z literaturo. Prenasičeno je bilo. Imela sem občutek, da lahko potegne za sabo nekaj tragičnega. Slutnjo, da to ni v redu. Me je pa zmeraj mikalo. Včasih se mi zdi, da se lažje skoncentriram in tudi pomirim, če se usedem za računalnik in pišem.

A: Saša Pavček, hvala za ta prijeten pogovor.

1. NE (1 točka)
2. Sašo Pavček, gledališka igralka (1 točka)
3. prebuditi čustva v človeku (2 točki)
4. DA (1 točka)
5. najzahodnejši, Robidišče, dobrodelno (1 točka)
6. Severjeva nagrada, nagrada Prešernovega sklada, najžlahtnejša komedijantka
(vsaka navedba 1 točka, skupaj 3 točke)
7. c) (2 točki)
8. s ploskanjem, z evforijo, s kakšnimi vzkliki ali samo z energijo
(2 elementa 1 točka, 4 elementi 2 točki)
9. c) (1 točka)
10. gledališki poklic in umetniško ustvarjanje Saše Pavček (1 točka)
11. DA (1 točka)
12. Kot breme (, ker jo je že v osnovni šoli in pozneje v poklicu spremljalo očetovo ime.). (po smislu)
(1 točka)
13. samoto in mir, se usedem za računalnik in pišem (1 točka)
14. za oživitev istrskega podeželja (in da zdrami čustveno plat vsakega človeka) (2 točki)

Izpitna pola 3**Daljši pisni sestavek**

Vsebina 20 točk, jezikovna pravilnost 5 točk, zgradba 7 točk, slog 3 točke; skupaj 35 točk.

Vsebina	<p>a) Kratak povzetek zgodbe aleksandrinke, ki je na kandidata naredila največji vtis. Izbira med Merico, Ano in Vando, vse tri srečamo na parniku za Aleksandrijo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ana. Pijanega moža in izkoriščevalske tašče jo je v Aleksandriji rešil lastnik tovarne ladij Georges Chevalier, ko jo je povabil, naj se skupaj s hčerko Verico preseli k njemu in se z njim poroči ter prevzame vodenje njegovega podjetja. • Vanda. Pristala je v haremu kot tretja žena bogatega Arabca Mahmuda Saleha Paše. Rodila je sina in celo policiji pogumno podpisala izjavo, da je tak način življenja izbrala svobodno, iz ljubezni. • Merica. Z njo se pripoved začne in konča. Je najbolj trdna, odločna, zgledna in navsezadnje srečna. Imela je zgledne družinske odnose, ljubila je svojega moža Ivana, sinčka Mihca, tudi s taščo se je razumela, odšla je za zaslužkom kot dovilja, da bi rešila kmetijo. V Aleksandriji je prišla k prijazni in dobrosrčni družini, ostala je »trdna« pred ljubeznijo gospejinega brata Pierra, z bogatim zaslužkom se je vrnila domov. Toda Merica je bila ženska, ki je usihala od hrepenenja, v Aleksandriji je bolehala za hudim domotožjem, a ko se je vrnila domov, tu dolgo ni našla pravega miru in sreče. <p>b) Kritična presoja njenih odločitev; ali je aleksandrinca vredna obsodbe ali pomilovanja ali občudovanja. Zakaj? Vsaka trditev naj bo utemeljena.</p> <p>c) Aktualizacija problema (družbeni položaj ženske danes, se lahko danes aleksandrinke ponovijo?).</p>	<p>(do 5 točk)</p> <p>(do 10 točk)</p> <p>(do 5 točk)</p>
Jezikovna pravilnost	Za 4 isto-/raznovrstne napake = minus 1 točka (največ minus 5 točk)	(do 5 točk)
Zgradba	<p>Logična povezanost besedila (koherenca) = do 3 točke</p> <p>Logična členjenost besedila – odstavčnost = do 2 točki</p> <p>Dolžina besedila (400–600 besed) = do 2 točki (minus 1 točka za +/- 50 besed; največ minus 2 točki)</p>	(do 7 točk)
Slog	<p>Živahnost, ustreznost besedišča = 1 + 1 točka</p> <p>Jasnost = 1 točka</p>	(do 3 točke)